

VIERING VAN DE ZONDAG IN DE MARANATHAKERK

20 oktober 2019, 19e na Pinksteren in de herfst

voorganger: ds. Olivier Elseman organist: Bert van Stam
ouderling: Erika van Gemerden diaken: Nell de Vries
koster: Marian van Duijvenvoorde In de herfstvakantie is er geen kindernevendienst

DIENST van de SCHRIFT

IN STILTE komen we de kerk binnen

WELKOM en CALENDARIUM

AANVANGSMUZIEK

Chaconne over 'Culross' (melodie LB 848, 'Al wat een mens te kennen zoekt') – Bert van Stam

DE VOORBEREIDING

Aansteken van de kaarsen op tafel onder klokgelui

BEMOEDIGING

ouderling: Onze hulp is in de Naam van de Heer
allen: *DIE HEMEL EN AARDE GEMAAKT HEEFT*

DREMPELGEBED

door ouderling

ZINGEN Psalm van de zondag 130: 3, 4 *'Ik heb mijn hoop gevestigd'*

SMEEKGEBED voor de nood van de wereld

Heer onze God, U die onze Rechter bent
U roepen wij aan om ontferming over uw aarde
Zo boordevol schreeuwend onrecht en schrijnende onmenselijkheid
De rechte verhoudingen zijn vaak zoek op uw aarde
Er gebeurt zoveel onder mensen dat vloekt met uw Koninkrijk
De schreeuw om recht en gerechtigheid vindt nauwelijks gehoor
Het lijkt vaak: op schreeuwen tegen doven, op vechten tegen de bierkaai -
op doorgaan waar wegen doodlopen, op volharden tegen beter weten in
En toch blijven we er in geloven, en toch blijven we er op vertrouwen
dat in uw licht de roep om recht en menselijkheid gehoor vindt
dat volharding en geduld Uw zaak dienen
Verschaf dan recht, Heer, en laat komen uw Rijk,
U die onze rechter bent, laat uw oordeel geen vergelding zijn, maar genade
Breng mensen terecht en ontferm U over uw aarde

KYRIE

voorganger: zo bidden wij:
Heer ontferm U
allen: *HEER ONTFERM U*
v. Christus ontferm U
a. *CHRISTUS ONTFERM U*
v. Heer ontferm U
a. *HEER ONTFERM U*

GLORIA

v. Ere zij God in de hoge
a. *EN VREDE OP AARDE VOOR MENSEN VAN ZIJN WELBEHAGEN*

ZINGEN Loflied 713: 1, 3, 5 (staande) *‘Wij moeten Gode zingen’*

DE SCHRIFT

BIJ HET BINNENDRAGEN VAN DE BIJBEL zeggen wij de **ZEGEN** van Aäron (uit Numeri 6) in samenspraak.

Voorganger: De HEER zegene ons en behoede ons.
Allen: De HEER doe Zijn aangezicht over ons lichten en zij ons genadig,
De HEER verheffe Zijn aangezicht over ons en geve ons vrede. Amen.

SCHRIFTLÉZING: Micha 6: 1-8 (NBV)

- 1 Hoor toch wat de HEER zegt!
Sta op, laat de bergen uw rechtsgeding horen,
laat de heuvels getuige zijn.
- 2 Luister, bergen, naar het pleidooi van de HEER,
hoor toe, onwrikbare fundamenten van de aarde.
De HEER heeft een geschil met zijn volk,
hij klaagt Israël aan:
- 3 ‘Mijn volk, wat heb ik je misdaan?
Waarmee heb ik je gekweld? Antwoord mij!
- 4 Ik heb je weggeleid,
bevrijd uit de slavernij in Egypte.
Ik zond Mozes, Aäron en Mirjam om jullie voor te gaan.
- 5 Ben je dan vergeten, mijn volk,
wat Balak besloot, de koning van Moab,
wat Bileam, de zoon van Beor, hem antwoordde?
Ben je vergeten wat er gebeurde tussen Sittim en Gilgal?
Ken je de gerechtigheid van de HEER niet meer?’
- 6 ‘Wat kan ik de HEER aanbieden,
waarmee hulde brengen aan de verheven God?
Moet ik hem tegemoet treden met brandoffers,
zou hij eenjarige stieren aanvaarden?
- 7 Kan ik hem gunstig stemmen met duizenden rammen,
met olie, stromend in tienduizend beken?
Moet ik mijn oudste kind geven voor wat ik heb misdaan,
de vrucht van mijn schoot voor mijn zondig leven?’
- 8 Er is jou, mens, gezegd wat goed is,
je weet wat de HEER van je wil:
niets anders dan recht te doen, trouw te betrachten
en nederig de weg te gaan van je God.

ZINGEN Psalm 146: 1, 4, 5 *‘Zing, mijn ziel, voor God uw Here’*

EVANGELIELEZING Lucas 18: 1-8 (NBV)

1. Hij vertelde hun een gelijkenis over de noodzaak om altijd te bidden en niet op te geven:
- 2’ Er was eens een rechter in een stad
die geen ontzag had voor God
en zich niets aan de mensen gelegen liet liggen.
- 3 Er woonde ook een weduwe in die stad,
die steeds weer naar hem toe ging met het verzoek:
“Doe mij recht in het geschil met mijn tegenstander.”
- 4 Maar lange tijd wilde hij dat niet doen.
Ten slotte zei hij bij zichzelf:
Ook al heb ik geen ontzag voor God

- 5 *en laat ik mij niets aan de mensen gelegen liggen,
toch zal ik die weduwe recht verschaffen omdat ze me last bezorgt.
Anders blijft ze eindeloos bij me komen en vliegt ze me nog aan.'*
- 6 Toen zei de Heer:
*'Luister naar wat deze rechter zegt, al minacht hij ook het recht.
Zal God dan niet zeker recht verschaffen aan zijn uitverkorenen
die dag en nacht tot hem roepen?
Of laat hij hen wachten?
Ik zeg jullie dat hij hun spoedig recht zal verschaffen.
Maar als de Mensenzoon komt, zal hij dan geloof vinden op aarde?'*

ZINGEN Lofzang 339d t Andries Govaart, m Christiaan Winter

The image shows a musical score for a hymn. It consists of four staves of music. The first staff is marked 'voorzang:' and the second 'allen:'. The lyrics are: 'Al-le-lu - ia, al-le-lu - ia. Uw woord, vas-te grond voor de voe-ten; een ver-ge-zicht, een weg te gaan. Al-le-lu - ia.'

SCHRIFTUITLEG EN VERKONDIGING

zie onder

ZINGEN LIED 995 'O Vader, trek het lot U aan'

BIJ WIJZE VAN CREDO Niet waar – wel waar *oorspronkelijk meen tekst uit de Filippijnen*

Het is niet waar
Dat deze wereld en zijn bewoners gedoemd zijn
om te sterven en verloren te gaan

Dit is waar: er is toekomst voor kinderen van vrede

Het is niet waar
dat we maar moeten aanvaarden
dat er onmenselijkheid en discriminatie is
honger en armoede, moord en doodslag.

Dit is waar: God wil dat alle tranen worden afgewist
dat hongerigen worden gevoed
en niemand op aarde ongenadig behandeld wordt.

Het is niet waar
dat geweld en haat het laatste woord hebben
en dat oorlog en verwoesting voor altijd blijven

Dit is waar: de vrucht van recht en gerechtigheid is vrede

Het is niet waar
dat we alleen maar slachtoffer zijn
van kwade machten, die de wereld willen beheersen

Dit is waar: God geeft kracht aan zijn volk onderweg

De Heer zegent hen met vrede.

Het is niet waar
Dat onze dromen van vrijheid en gerechtigheid,
van menselijke waardigheid en vrede
niet gelden voor deze aarde en zijn geschiedenis.

Dit is waar: Het Koninkrijk komt en is er reeds nu
waar mensen in Geest en waarachtigheid
God dienen door de naaste lief te hebben

Laat ons dus dromen , profeteren en visioenen van liefde zien
Laat ons vrede en gerechtigheid zoeken
met bescheidenheid, vreugde, geloof en moed.
want het Koninkrijk komt en is onder ons.

Amen.

ZINGEN Lied 848 'Al wat een mens te kennen zoekt'

DE GAVEN EN GEBEDEN

MEDEDELINGEN

INZAMELING van de GAVEN tijdens collecte: **MUZIEK** Improvisatie

VOORBEDEN en STIL GEBED

diaken: zo bidden wij:
allen: Heer, hoor ons gebed

ONZE VADER

ZINGEN SLOTLIED 362 'Hij die gesproken heeft een woord dat gáát'

ZENDING en ZEGEN

SLOTMUZIEK Tokkata over Psalm 150 – Arie Eikelboom (1948)

waaronder de UITGANGSCOLLECTE

Na afloop van de dienst is er gelegenheid elkaar te ontmoeten in de gemeentezaal bij koffie/ thee/limonade.

Verkondiging zie onder

Uitleg en verkondiging Lukas 18: 1-8 de weduwe en de onrechtvaardige rechter

Doe mij recht!

De roep van de weduwe uit de gelijkenis is de roep van miljoenen en miljoenen mensen in onze wereld. Het is de noodkreet van mensen in ellende. Een aanklacht tegen onrecht en onmenselijkheid, die in vele variaties het leven, het goede leven van mensen onmogelijk maken.

Doe mij recht.

Het is de roep van mensen aan wie geen recht wordt gedaan en die niet tot hun recht komen als mens, omdat hen de fundamentele rechten van de mens onthouden worden. Bewegingen als Amnesty International hebben er hun handen aan vol om te proberen er wat aan te doen.

Doe mij recht.

Het is ook de roep van mensen, die zich tekort gedaan voelen in hun leven, die zich miskend voelen en geen erkenning vinden in hun eigenheid, geen begrip vinden voor hun levensinzet. Het is de roep van mensen die zich niet begrepen voelen in hun angst en verdriet.

Doe mij recht.

Het is de roep die in vele talen en toonaarden overal ter wereld klinkt. Dichtbij en ver weg.

Doe mij recht.

Het is ook een gebed, een gebed tot God, die onze Rechter en onze hoop is.

En om bidden gaat het in deze gelijkenis van de weduwe en de onrechtvaardige rechter. Jezus vertelt deze gelijkenis met het oog op bidden, op het volhardende, het volhoudende bidden. En blijkens de gelijkenis gaat het niet om zomaar bidden, om bidden in het wilde weg, voor de vuist weg. Nee de inhoud van het volhardende gebed waar Jezus het over heeft, wordt door de weduwe ingevuld met: doe mij recht.

Maar daar moet nog iets bij. De gelijkenis staat in het kader van de verkondiging van het Koninkrijk van God door Jezus. Het Koninkrijk, de samenleving waarin recht en gerechtigheid de menselijke verhoudingen zullen bepalen en vrede en verzoening zullen brengen onder mensen. Jezus is op aarde gekomen om dat Rijk en die Gerechtigheid te verkondigen en er reeds zichtbare tekenen van op te richten onder mensen: tijdens zijn leven doet hij mensen recht en brengt hij mensen terecht.

In het licht van dat koninkrijk staat het bidden, waar Jezus hier met de gelijkenis op doelt. Het bidden om recht en gerechtigheid vanuit het vertrouwen – het vaste geloof – dat dat Rijk zal komen, ja dat dat Rijk in Jezus al begonnen is onder ons. Het bidden waar Jezus het hier over heeft, is tegelijk een bidden om dat geloof in dat Koninkrijk en de Gerechtigheid vast te houden in een wereld, waarin schreeuwend onrecht aan de orde van de dag is en heel veel mensen niet als mens tot hun recht komen in menswaardigheid. Een gebed tegen alle twijfel en vertwijfeling in.

De gelijkenis is als het ware een oproep om niet te verslappen in het roepen en bidden om gerechtigheid. Het is daarmee een gebed om open ogen en oren voor wat er in de wereld rondom aan de hand is en onder mensen gebeurt. Het is tegelijk een bidden om kracht om in het eigen leven en de eigen situatie op te blijven komen voor recht en gerechtigheid. Want bidden is geen afschuiven van de verantwoordelijkheid naar God toe, maar is altijd weer bidden om kracht en moed om je in te blijven zetten, waarvoor je bidt. Bidden om recht, dat er recht gedaan wordt is altijd ook bidden om kracht en moed om recht te doen, om ruimte te scheppen opdat er recht gedaan kan worden.

Maar nu eerst de gelijkenis. Daarin gaat het om een onrechtvaardige rechter. Eigenlijk is dat een contradictio in terminis, een tegenspraak in zichzelf. Want een rechter hoort niet onrechtvaardig te zijn, maar recht te doen aan mensen. Het is zijn taak voorwaarden te scheppen op dat mensen tot hun recht kunnen komen in leven en samenleven. Dat is Gods inzet voor deze aarde. Daartoe heeft God aan ons mensen zijn recht, zijn wet, zijn geboden geschonken. En Gods recht geldt - anders dan in de natuur het geval is - in het bijzonder het recht van de zwakste, de minste: mensen als de weduwe in de gelijkenis. Toetssteen voor werkelijk recht is, in hoeverre er daadwerkelijk recht wordt gedaan aan de zwaksten en de minsten, de kwetsbaren en weerlozen in de samenleving. En het is Godeklaagd als juist deze onrecht wordt gedaan.

En dat is precies wat de rechter uit de gelijkenis om te beginnen doet. Deze rechter - zo staat er - had geen ontzag voor God en liet zich aan mensen niets gelegen liggen. Daar mee gaat hij tegen het hart van Gods Wet : God lief hebben en de naaste lief hebben. Deze rechter heeft dus geen boodschap aan God en Gods Woord. Hij trekt zich van God noch gebod iets aan. Hij denkt enkel aan zichzelf en staat onverschillig tegenover andere mensen. Hun lot, ook al is het onrecht, raakt hem niet.

Wie zich om God en zijn Gebod bekommert zal zich bekommeren om mensen. Zij gaan hem ter harte en hij zal het zich aantrekken als mensen onrecht wordt aangedaan en hij zal alles in het werk stellen om dat onrecht ongedaan te maken en de zaken weer recht te trekken. Maar deze rechter zit nergens mee en stoort zich nergens aan, behalve om zichzelf: zijn eigen rust zijn eigen leven, zijn eigen ik. Dat is het enige recht dat voor hem telt en niet de plicht, de opdracht, de roeping om anderen recht te doen. Eigenlijk gelooft hij niet meer in recht.

Het is vernietigend voor een samenleving als mensen niet meer geloven in recht, in de betrouwbaarheid van de rechtspraak. Het is levensgevaarlijk als mensen het gevoel krijgen dat er met het recht een loopje wordt genomen; dat er geen recht wordt gedaan. Want dan gaan mensen het recht in eigen hand nemen en zelf voor rechter spelen met alle gruwelijke gevolgen van dien. Dat ondergraaft de basis voor een vreedzame samenleving, voor een rechtstaat. Het roept agressie op en scheidt ruimte voor geweld en krachtpatserij.

De onrechtvaardige rechter is een karikatuur en ook het volstrekte tegendeel van God. Een van de beelden die in de Bijbel voor God wordt gebruikt is dat van de Rechter, de rechtvaardige rechter, die zich bekommert om mensen en die zich stoort als mensen onrecht doen en onrecht wordt aangedaan. Want God wil dat mensen tot hun recht komen als mens in een menswaardig bestaan. En om dat recht gaat het in het geding tussen de rechter en de weduwe.

De weduwe. Zij wordt in de Bijbel vaak in een adem genoemd met de wezen en de vreemdelingen, met de armen en verdrukten. Kortom in de Bijbel is de weduwe een beeld van de arme, de zwakste, de minste. En voor hun recht wil God zich in het bijzonder inzetten en hij roept ons in zijn woord daartoe op.

En dat is hier in het geding: in de weduwe schreeuwen de zwaksten en de minsten om recht op leven, op goed leven. De gang van zaken tussen de weduwe en de rechter is een voorbeeld van zoals het vaak toegaat in onze wereld. Zo wordt ook in onze wereld vaak met de zwaksten en met hun rechten omgegaan. Ze krijgen het vaak niet ruimhartig, maar ze moeten het vaak langdurig en moeizaam bevechten. Ze moeten er om schreeuwen en vooral lange adem hebben om het vol te houden en grote moed om te volharden. Want de weg naar het recht van de zwaksten is ook een weg met veel nederlagen.

En zoals bij de onrechtvaardige rechter de angst voor het eigen hachje de doorslag geeft om toch maar recht te doen, zo is ook in de wereld vaak niet het recht, maar de angst voor het eigen hachje de drijfveer om maar toe te geven aan rechtvaardige eisen van de zwaksten. En dat geldt niet alleen in het groot, maar ook in het klein.

Hoe vaak leven wij niet voor bij aan de nood en ellende, aan de angst en pijn van mensen vanwege onrecht? We zien en horen het vaak niet eens. We zijn zozeer met onszelf bezig dat we doof en blind zijn voor de roep om recht. We moeten er als het ware met de haren bijgesleept worden en hardhandig met de feiten op de neus gedrukt worden, zodat er geen ontkomen meer aan is. Pas dan gaan onze ogen en oren open voor de ander, voor de rechten van de ander.

En hoe vaak geven mensen het niet op om te blijven roepen om recht! Vaak hebben mensen in nood en ellende niet meer de energie om het vol te houden. Teleurgesteld, miskend, verbitterd geven ze op. Maar de weduwe in de gelijkenis doet dat niet. Zij gaat door met de strijd, met de strijd om recht op leven, op goed leven. Zij houdt vol en blijft roepen: doe mij recht.

De weduwe spreekt daarin op de eerste plaats ons als gemeente aan. De weduwe bepaalt ons bij onze roeping om Gods recht hoog te houden en niet te zwijgen als onrecht geschiedt. De gemeente kan dat en durft dat, omdat zij gelooft in het recht van God, in de kracht daarvan, omdat zij gelooft in God als een betrouwbare en rechtvaardige Rechter die zich bekommert om mensen en met mensen op weg is naar de toekomst van Zijn Koninkrijk en de Gerechtigheid.

Maar dat geloof is niet onaangevochten. In het licht van de verschrikkelijke dingen die we om ons heen op aarde zien gebeuren, knaagt aan ons de twijfel en groeit de verbijstering. Wanneer komt dat Koninkrijk en die Gerechtigheid nu eens eindelijk? We wachten al zo lang! Wanneer komt het er nu eens van?

In dat licht krijgt God voor ons soms de trekken van die onrechtvaardige rechter. Want waar wordt in Gods Naam dan recht verschaft aan de zwaksten? Soms krijgen we het gevoel: hoort God ons niet? Hoort God niet het schreeuwen uit de diepte, de roep om recht van mensen in nood? Het lijkt wel of God even doof is als de onrechtvaardige rechter uit de gelijkenis. Heeft bidden dan eigenlijk wel zin?

Maar - zegt Jezus hier - en daarom vertelt hij deze gelijkenis - maar zegt Jezus: blijf bidden, geef het niet op, geef het nooit en te nimmer op, want wie zich neerlegt bij zijn twijfel, zijn moeite en verbijstering, legt zich maar al te vaak neer bij zoals het nu eenmaal toegaat onder mensen, legt zich neer bij onrecht en vervalt maar al te vaak in machteloosheid of wat nog erger is glijdt af naar onverschilligheid. Wie zich in zijn twijfels en moeite neerlegt bij onrecht, raakt ook het geloof in de waarheid en werkelijkheid van Gods Koninkrijk en de Gerechtigheid kwijt.

Het bidden dat Jezus hier bedoelt is altijd weer het bidden om tegen alle ongeloof en wanhoop in toch het geloof te behouden: het geloof dat Gods recht zal zegevieren over onrecht en onmenselijkheid, het geloof dat God daarheen op weg is en op weg blijft. We moeten telkens weer ons ongeloof te boven bidden.

Daar hebben we ook elkaar voor nodig. In ons eentje kunnen we dat niet. Dan houden we het vaak niet vol. Maar samen, met elkaar kunnen we dat wel. De weduwe in deze gelijkenis is dan ook niet zozeer het beeld van een heroïsche enkeling, maar een beeld voor een gemeenschap, voor de gemeente. Want alleen samen kunnen we het vol houden om in Gods Naam te blijven opkomen voor recht en gerechtigheid.

Amen.